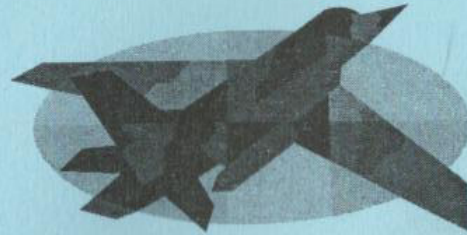


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

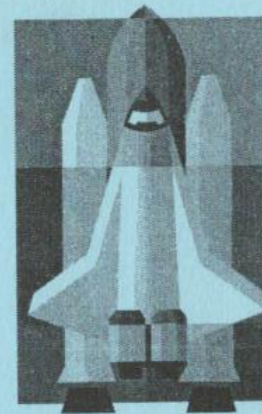


МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

19-20 лютого 2008 р.



Київ 2008

УДК: 009 (082)

Актуальні проблеми психології діяльності в особливих умовах: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 19-20 лютого 2008 р. / за заг. ред. О.В.Петренка, О.М.Ічанської. – К.: НАУ, 2008. – 144 с.

Містить матеріали доповідей щорічної науково-практичної конференції з проблем психології діяльності в особливих умовах.

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

В.П. Харченко, д-р тех.н., проф., проректор з наукової роботи
Національного авіаційного університету

Заступник голови оргкомітету:

О.В. Петренко, к.психол.н., доц., завідувач кафедри
авіаційної психології, заступник директора з наукової роботи
Гуманітарного інституту НАУ

Члени оргкомітету:

проф. Л.Ф. Бурлачук
доц. Т.В. Вашека
доц. О.М. Долгова
ст. викл. В.В.Злагодух
доц. О.М. Ічанська
проф. Г.В.Ложкін

проф. О.Р. Малхазов
доц. О.М. Назарук
доц. Л.В. Помиткіна
доц. О.В. Сечейко
проф. В.О. Татенко
доц. С.М. Хоружий

Секретаріат конференції

В.В.Злагодух (голова секретаріату)
Е.І.Кологривова
О.В.Івачевська

*Рекомендовано до друку вченою радою Гуманітарного
інституту НАУ (Протокол №4 від 14 лютого 2008 р.)*

© Національний авіаційний
університет, 2008

комунікативних вмінь), емоційно-вольовий (налаштованість на професійну діяльність, на зустріч з новою ситуацією, з новою соціальною позицією та роллю юриста, врівноваженість, емоційна стійкість, емоційне передчуття, сміливість, відповідальність за результати діяльності, саморегуляція, самоконтроль, самоорганізація), особистісний (ставлення до себе як до особистості та як до суб'єкта професійної діяльності, яка працює в особливих умовах, що забезпечує адекватну реакцію на ситуацію та на себе в цих надзвичайних обставинах).

Достатня розвиненість усіх компонентів та їх цілісна єдність є показником високого рівня психологічної готовності юриста до роботи в особливих умовах та забезпечує його активність, самостійність, творчий підхід до діяльності, вміння зустріти небезпеку та з гідністю її подолати. Недостатня розвиненість свідчить про низький рівень психологічної готовності та певну професійну віктимність, нараження себе на небезпеку внаслідок непридатності та неспроможності здійснення діяльності в особливих умовах.

Врачування в процесі професійної освіти та навчання визначених особливостей психологічної готовності майбутніх правників до діяльності в особливих умовах дозволить підготувати випускників юридичних вузів до вирішення специфічних ситуацій, що можуть виникнути в ході їхньої трудової діяльності.

Людмила Боровик
к. психол. н., доцент,
м. Хмельницький

Дослідження рівня психологічної компетентності офіцерів-прикордонників

Психологічна компетентність офіцера-прикордонника являє собою сукупність його психічних утворень (знань, умінь, якостей), що забезпечує психологічно грамотне, обгрунтоване здійснення професійної діяльності та спілкування. Дане особистісне утворення

відіграє важливу роль у професійній діяльності офіцерів-прикордонників, особливо зараз, в умовах глобального реформування відповідної правоохоронної структури. Психологічна компетентність, враховуючи всі особливості професійної діяльності офіцерів Державної прикордонної служби України, виступає складовою професіоналізму офіцера, а у процесі становлення професіонала в результаті накопичення знань та досвіду відбувається зростання його психологічної компетентності. Слід зауважити, що дослідженням особливостей професійної діяльності військових та її психологічного супроводу займалось багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Так, наприклад, М.Ф.Феденко, В.В.Ягупов, досліджували особливості морально-психологічного забезпечення бою та діяльності військових фахівців; О.В.Тімченко, В.С.Христенко вивчали питання психологічного супроводу професійної діяльності військово-службовців в екстремальних умовах. Дослідженню аналогічних за змістом питань та проблем в умовах прикордонної служби присвячені праці В.В.Журавльова, О.Д.Сафіна, В.В.Олійника. Аналіз психологічних аспектів професійної діяльності офіцерів-прикордонників, котрі можуть виступати складовими їх психологічної компетентності проведено у роботах таких відомих українських науковців-психологів як С.Д.Максименко, М.І.Томчук, Є.М.Потапчука та ін. Однак, слід відмітити, що питання психологічної компетентності офіцерів-прикордонників не знайшли відображення серед сучасних психолого-педагогічних досліджень і тому є особливо актуальними.

Крім того, на жаль, слід констатувати, що рівень психологічної компетентності у досліджуваної категорії фахівців – офіцерів-прикордонників, залишає бажати кращого. Про це свідчать результати проведених опитувань та анкетувань офіцерів органів охорони державного кордону. У процесі виконання своїх професійних обов'язків офіцерам-прикордонникам доводиться виконувати ряд функцій, серед яких навчальна, виховна; корекційна; контролююча; організаторська; комунікативна; пропагандистська; функція саморозвитку та самовдосконалення; психологічний вплив на підлеглих та ін.

Всі ці функції вимагають наявності у досліджуваної категорії фахівців певних психологічних якостей та психологічних знань,

котрі в сукупності утворюють психологічну компетентність останніх.

Метою опитувань та анкетувань було визначення існуючого рівня психологічної компетентності офіцерів-прикордонників. Для цього використовувались тест-опитувальник для дослідження емоційної чуйності, тест на визначення оцінки самоконтролю в спілкуванні, тестова карта комунікативної діяльності, тест-опитувальник „Комунікативні й організаторські здібності”, анкета для визначення вихідного рівня психологічних знань та вмінь та ін. Результати проведених експериментальних досліджень свідчать про недостатній рівень розвитку емоційної, рефлексивної, комунікативної, організаторської та інших складових психологічної компетентності офіцерів, і, що найгірше, результати анкетування виявили дуже низький рівень знань та вмінь з психології, які необхідні прикордонникам для якісного виконання завдань охорони державного кордону, для організації професійно важливого спілкування з різними категоріями учасників цього процесу (80% опитаних).

Отже, питання формування психологічної компетентності офіцерів-прикордонників постає у всій своїй гостроті.

Олег Будников

г. Киев

Психологическая проблематика переориентации авиакомпаний постсоветского пространства на принятие в мировой практике подходы к летной подготовке и организации летной работы

Текущие социальные условия, в которых наши авиакомпании осуществляют свою деятельность, ставят проблему возможной адаптации принятых в мировой практике подходов к летной подготовке и организации летной работы к особенностям постсоветского пространства. Существует целый ряд актуальных аспектов взаимосвязи процесса адаптации учебно-тренировочных программ и производственно-нормативных документов,